

5 LET

ostro

PETLETNO POROČILO

KAZALO

Misija 3

Vizija 4

Z glavo skozi zid 5

Oštrova mreža 6

Učinki Oštra 7

Izpostavljene zgodbe 8

Razkrinkavanje.si 13

Tuširanke 16

Obljuba dela dolg 18

Mednarodno sodelovanje 19

Mednarodno mreženje 20

Nagrade in priznanja 21

Delavnice in predstavitve 22

Poglej naprej 23

Ljudje 24

Podporniki in donatorji 26

Finančno poročilo 27

MISIJA

Oštro goji preiskovalno in podatkovno novinarstvo, uveljavlja pravico vedeti kot eno od temeljnih človekovih pravic, širi novinarsko znanje in prispeva k vzgoji prihodnjih generacij novinarjev.

VIZIJA

Center že od ustanovitve poganja želja, da bi pripomogel k prerodu novinarstva, zlasti k zaščiti, razvoju in zagotavljanju kakovostnega preiskovalnega novinarstva v Sloveniji in njeni soseščini.

Prepričani smo, da je profesionalno, neodvisno in odgovorno novinarstvo steber demokratične družbe, brez katerega se bo ta sesula vase, z njo pa tudi novinarski poklic.

V Sloveniji in soseščini si želimo novinarskih ekip, ki bodo poročale izključno v javnem interesu in v skladu z novinarskim kodeksom, ter medijev, ki bodo kakovostnemu in pokončnemu novinarstvu dali prednost pred interesno-oglasno naravnano uredniško politiko in 'klikfehtanjem'.

Želimo si javnosti, ki se bo dejavno zavedala ključnega pomena kakovostnega novinarstva za delovanje demokratične družbe in ga bo pripravljena podpreti s pohvalo in strokovnim nasvetom, pa tudi z mikrodonacijami ali članarino.

Javnosti, ki bo v medijskem poročanju znala ločiti informacijo od polinformacije ali dezinformacije in bo novinarjem spet zaupala, da opravljajo svoje delo vestno, preudarno, vztrajno in skladno z najvišjimi profesionalnimi standardi.

Želimo si javnih uslužbencev, ki bodo prepoznali korupcijo in o njej spregovorili, ter politikov, ki se ne bodo otepali politične odgovornosti.

Navsezadnje pa si želimo tudi ceha, ki se bo hotel pogledati v ogledalo in iskreno razpravljati o številnih boleznih sodobnega novinarstva, nato pa se bo vrnil k izvirnemu poklicnemu načelu – nadzoru nad vsakršnimi centri moči.

Z glavo skozi zid

To poročilo se je pisalo štiri od petih let Oštra. Vsako leto, ko je računovodkinja zaključevala bilanco, sem bila odločena, da bomo poleg zakonsko obveznega poročanja objavili tudi posebno letno poročilo, v katerem bomo popisali svoje vzpone in padce med letom, zlasti pa se javnosti postavili na ogled, pripravljeni na iskren pogovor o prehojeni poti.

Od ustanovitve je Oštro zavezan izključno javnosti in javnemu interesu, toda pritiski razvijajočega se centra za preiskovalno novinarstvo so bili močnejši od mojih dobrih namenov in 24-urnega dneva.

In tako je letno poročilo postalo petletno poročilo, ki je pred vami.

Oštro sem ustanovila z zavedanjem, da se prostor za kakovostno novinarstvo nezadržno krči. Več kot ducat let na Delu je pustilo številne spomine, tudi lepe, a sem leta 2018 brskala zgolj po tistih, ki so izstopali po negativnih učinkih na obveščeno javnost in razvoj novinarskega poklica, ker sem hotela, da bi Oštro deloval drugače.

Sklenila sem, da bo imel celosten uredniški postopek, v katerem ne bo prostora za sklepanje čez palec, kreativno interpretacijo dejstev, komentiranje zaradi mašenja lukenj v novinarski preiskavi, škandaliziranje, vabe za klike in druge bolezni sodobnega novinarstva.

V mislih sem pretresala bodoči Oštrov projekt za preverjanje verodostojnosti medijskih izjav in vsebin, ker sem bila prepričana, da to potrebujejo slovenska medijska krajina, novinarstvo ter porušeni odnos med novinarji in njihovimi resničnimi delodajalci – predstavniki javnosti. Projekt, ki bo ločeval zrnje od plev.

Ker sem v to noro dogodivščino vstopila z razvejeno mrežo kolegov po svetu, sem vedela, da bo Oštro poleg lokalnih in nacionalnih preiskoval tudi regionalne in mednarodne teme v javnem interesu Slovenije in jadranske regije. Kriminal in korupcija ne poznata državnih meja.

Želela sem si, da bi Oštro postal referenčni neprofitni center za preiskovalno in podatkovno novinarstvo v Sloveniji. In da bi ustanovil sestrski zavod na Hrvaškem.

V petih letih nam je vse to uspelo zato, ker smo ves čas delali skupaj za iste delodajalce – za tiste bralce, ki si v dozdevnem informacijskem izobilju, ki ga poganjajo enodnevnne afere, polinformacije, izmišljotine in laži, želijo neodvisen, kakovosten, verodostojen in zanesljiv informacijski vir. Za javni interes.

Skupaj smo delali tudi za novinarstvo.

Oštrov projekt Razkrinkavanje.si je postal inkubator za razvoj bodočih preiskovalnih novinarjev. Doslej smo jih usposabljali že 13.

Izpilili smo funkcijo 'fact-checkerja' v slovenskem medijskem prostoru, torej osebe, ki lahko preverja vsebine drugih medijev ali izjave politikov ali pa novinarska dejstva pred objavo zgodb. Slovenska uredništva tega delovnega mesta ne poznajo, besedni korpus pa ne ustreznice za izraz 'fact-checker'.

Ob tem smo razvijali dvosmeren odnos z javnostjo. Preverjali smo namige bralcev za preiskovalne zgodbe in 'razkrinke' ter počasi, a vztrajno gradili skupnost z bralci, ki so se pridružili članskemu programu Bodi naš veter.

Na javnih uredniških sestankih smo s člani, bralci in mimoidočimi razpravljali o Oštrovem delu, aktualnih družbenih problemih, pa tudi o njihovih zamislih za izboljšave našega spletnega mesta in načina pripovedovanja zgodb.

Foto **Matej Povše**

Javnosti smo omogočili prostor za kulturni dialog o novinarjih in novinarstvu, ker ta ne sodi v komentarje pod spletnimi članki in objave na družbenih omrežjih.

A kar je najpomembnejše – skupaj smo prejadrali vse viharje, brezvetrja in sunke tramontane. Leta 2020 je bil Oštro na robu preživetja, a se je naposled vendarle vse dobro izteklo.

Pete obletnice ne bi dosegli brez neomajne podpore naših bralcev, donatorjev in kolegov. Vsem smo hvaležni za vsak evro, vsako pohvalo, poobjavo, mežik, namig, konstruktivno kritiko in inspiracijo. Brez vas ni nas.

Kot ustanoviteljica, direktorica, odgovorna urednica, in še kaj bi se našlo, pa se moram za dosedanjo pot zahvaliti zlasti svoji vztrajni, požrtvovalni in rastoči ekipi. Brez njih ni Oštra.

Anuška Delić

ustanoviteljica in odgovorna urednica

OŠTROVA MREŽA

Oštro sodeluje in si izmenjuje znanje s številnimi novinarji, neprofitnimi in profitnimi mediji po svetu.

Točke na zemljevidu vodijo na spletna mesta nekaterih med njimi.

UČINKI OŠTRA

12 x

priznanje napake

12 x

odprava nepravilnosti pri ločenem zbiranju odpadkov

7 x

inšpekcijski postopek

5 x

umik objave

4 x

umik netočne vsebine oz. objava popravka

2 x

preiskava KPK

2 x

regulatorni ukrepi

2 x

razkritje goljufije v drugi evropski državi

2 x

odkritje kršenja avtorskih pravic

1 x

zunanjepolitični ukrep

1 x

prijava Facebooku

1 x

spodbuditev upravnih postopkov

Pa tudi **3 x** Oštro kot primer dobre prakse v mednarodnih in domačih raziskavah medijev in novinarstva

SEPTEMBER 2020

Denar Darka Horvata

V začetku maja 2018 je Darko Horvat v jugozahodni Angliji igral polo. Z ekipo Foxcote je zmagal v pokalu lokalnega kluba Cirencester Park Polo.

Toda ko so ga slovenski poslanci dva meseca prej želeli zaslišati pred parlamentarno komisijo o že drugi sanaciji bank, ga ni bilo. Niti vabila ni prevzel.

V tistem času ni bilo več Factor banke, katere druga največja lastnica je bila Horvatova finančna skupina Aktiva. Dotlej sta se Aktiva in banka že sesedli. Banka je bila pripojena k državni DUTB, na katero je bilo prenesenih tudi za slabih sto milijonov evrov slabih terjatev do ene izmed Aktivinih družb.

Upniki v stečajih Horvatovih nekdanjih podjetij v Sloveniji in tujini so si neuspešno poskušali povrniti več sto milijonov evrov, medtem pa je prek osebnih bančnih računov Darka Horvata v Veliki Britaniji in Švici ter računov različnih domnevno povezanih oseb potovalo 48,2 milijona dolarjev, kažejo dokumenti ameriškega finančnega regulatorja Fincen. Ostro jih je

Foto: Wakeham/PoloPhoto

pridobil v okviru mednarodnega preiskovalnega projekta FinCEN Files.

Nekaj manj kot pet milijonov dolarjev je romalo neposredno na Horvatove bančne račune v Švici. Okrogel milijon je Horvatovemu podjetju v ameriški davčni oazi Delaware primaknil Andreas Heeschen, ki je tedaj še lastniško obvladoval nemško orožarsko družbo Heckler & Koch. Precej manjši znesek, dobrih 30 tisoč evrov, je gibraltarskemu podjetju, povezanemu s Horvatom, nakazalo podjetje slovenskega častnega konzula v Izraelu Adiel Rosenfelda.

Medtem tožilci, kriminalisti, sodišča in stečajni upravitelji še vedno pridobivajo podatke o Aktivinih poslih. Nacionalni preiskovalni urad je zaradi najemanja posojil in domnevnega oškodovanja banke kazensko ovadil pet ljudi, »vseskozi pa so se in se še (...) čakajo podatki iz tujine«, so leta 2020 pojasnili na specializiranem državnem tožilstvu.

OKTOBER 2021

Kozmetika za sejšelske posle

»Citat dneva: Imejte dolge trepalnice in visoke standarde,« sporoča rožnati oglas na instagram profilu Lux Factor kozmetike, ki ima več kot 15 tisoč sledilcev. Blagovna znamka že več kot pet let obljublja dolge trepalnice »na najbolj naraven način«.

Slovenski zdravstveni inšpektor je že leta 2017 prepovedal prodajo izdelkov Lux Factorja v Sloveniji, ker niso izpolnjevali vrste zahtev.

Direktor podjetja Marko Glinšek se je zaradi odločbe pritožil na upravno sodišče, češ da je slovenski Lux Factor, d. o. o., opravljal le kurirske storitve za dejanskega prodajalca – Lux Factor s Sejšelov. Ta je odgovoren za nepravilnosti, je sodišče povzelo njegovo izpoved.

Toda dejanskega lastnika Lux Factorja so razgalili Pandorini dokumenti. To je bil prav Marko Glinšek, prijatelj davčnega svetovalca Roka Snežiča.

Ilustracija: Samira Kentrić

Dokumenti iz banjaluškega poslovnega registra so novinarjem Oštra še razkrili, da je pri ustanovitvi Glinškovega bosanskega podjetja Lux Factor sodelovala Dijana Đudić, Snežičeva sodelavka, nekdanja posojilodajalka stranki SDS.

Glinšek je bil pravnomočno obsojen zaradi preslepitve kupcev.

Oštrovo razkritje je odmevalo tudi zunaj Slovenije. Na Hrvaškem je zdravstveni inšpektorat uvedel nadzor nad proizvodnjo in prodajo izdelkov Lux Factorja na tamkajšnjem trgu. Na Slovaškem pa je po prejemu novinarskih vprašanj tamkajšnjega centra Jána Kuciaka za preiskovalno novinarstvo s spletnih prodajnih mest Lux Factorja izginilo več imen vplivnic, ki jih je znamka predstavljala kot ambasadorke.

IZPOSTAVLJENE ZGODBE

JULIJ 2020

Blood & Honour Slovenija v rumenih jopičih

Foto Nik Jevšnik/STA

»Vojsko na meje, vojsko na meje,« je mladenič z dolgo brado, eden redkih provladnih protestnikov, ki niso nosili zaščitne maske, skandiral pod Prešernovim spomenikom v Ljubljani v sredo, 24. junija 2020. Tam je potekal protivladni shod.

Več deset oseb, kamufliranih v rumene jopiče in zaščitne maske, je javnost kanilo prepričati, da so nekakšno samoniklo gibanje. Toda eden izmed dozdevnih vodij provladne protestniške skupine je bil Nace Prosen, nekdanji kandidat SDS na lokalnih volitvah, ki je po podatkih Oštra vpliven privrženec slovenskega krila svetovne neonacistične organizacije Blood & Honour.

V zadnjih desetih letih se je njegova navzočnost v vrstah te skupine vidno okrepila, prav tako je bil v tem času dejaven v lokalnem odboru Slovenske demokratske mladine v Žireh. Ta je bil usta-

Iliberalna demokracija

novljen 2010. z Dejanom Prosenom – Nacetovim bratom in tedaj domnevno neformalnim vodjem Blood & Honour Slovenija – kot podpredsednikom. Pri ustanavljanju odbora je po dostopnih podatkih pomagal tudi Žan Mahnič, zdaj že nekdanji državni sekretar za nacionalno varnost v kabinetu predsednika vlade.

Z analizo fotografij in posnetkov shoda »rumenih jopičev« na Prešernovem trgu smo ugotovili, da so se protesta prvič v zadnjem času udeležili nekateri pomembni veterani in nekdanji vodje skrajnih desničarskih struktur.

Poleg pripadnikov Blood & Honour Slovenija so bili tam denimo še privrženci skupine Headhunters Domžale, slovenske različice skupine Combat 18, ki v svetu Blood & Honour sicer velja za »militantnejše krilo«.

FEBRUAR 2020

Slovenija, pralnica madžarskega denarja

Foto Facebook profil
Nikole Gruevskega

Péter Schatz, medijski operativec Viktorja Orbána, se je moral julija 2017 kar dvakrat podpisati pod oglaševalsko pogodbo: enkrat kot odgovorna oseba pri naročniku, slovenskem podjetju R-POST-R, in drugič kot odgovorna oseba pri izvajalcu, makedonskem podjetju Target Media. Tedaj je bil tudi lastnik ali solastnik obeh.

R-POST-R je bil sicer največji lastnik izdajatelja Demokracije, neuradnega tednika politične stranke SDS. Target Media pa je bil večinski lastnik makedonske televizije Alfa TV in spletnega portala Ripostmk.com, ki sta takrat še vedno podpirala že nekdanjega premiera in Orbánovega zaveznika Nikolo Gruevskega.

Po pogodbi v skupni vrednosti 2,9 milijona evrov je Target Media družbi R-POST-R zagotavljal oglaševanje, medijski zakup, produkcijo oglasov, administracijo spletnih strani in podobno – za 140.000 evrov na mesec.

Po ugotovitvah makedonske finančne policije je pretežno pripravil oglase za dve majhni madžarski podjetji: eno prodaja domnevno dalmatinsko olivno olje, drugo pa s kristali ozaljšane skodelice, magnete in druge drobne okrasne predmete.

Makedonska finančna policija sicer v tej zadevi sumi, da je oglaševalska pogodba pravzaprav krinka za pranje denarja madžarske vlade, pridobljenega z domnevno zlorabo položaja. Po njihovih izsledkih naj bi Schatz prek svojega slovenskega podjetja v dveh letih poslal več kot 3,2 milijona evrov v makedonske medije.

JANUAR 2020

Smetosled

POHVALA

Sledilna naprava, skrita v prazni plastenki jogurta, je zaznala premik. Rdeča pika na zaslonu pametnega telefona je kazala, da je v centru za ravnanje z odpadki v Sežani. Dva dneva prej smo jo odvrgli v koš za embalažo na Petrolovem bencinskem servisu na Kozini.

Toda tam so delavci odpadke iz koša za embalažo stresli v zabojnik z mešanimi komunalnimi odpadki, kar so Oštru izdali geolokacijski podatki, ki jih je oddajala sledilna naprava. Kot se je izkazalo, na bencinskem servisu niso imeli ustreznega zabojnika za zbiranje vsebine iz košev za embalažo.

Potem ko je Oštro Petrol seznanil z ugotovitvami, so tam postavili ustrezen zabojnik. Kasneje so pregledali tudi druga od svojih 318 prodajnih mest po Sloveniji. Kje vse so našli nepravilnosti, niso razkrili, so pa junija pojasnili, da jih še vedno odpravljajo na enajstih mestih.

Oštro je v projektu Smetosled s sledilno napravo opremil trideset bolj ali manj običajnih gospodinjstev, da bi preveril delovanje sistema ravnanja z odpadki.

Foto: Nebojša Tejić/STRA

Med njimi je bil tudi raztrgan nahrbtnik, ki smo ga odložili v zabojnik za ločeno zbiranje tekstila v Moravskih Toplicah. Prek madžarske sortirnice tekstila je najprej romal v pristanišče na Reki, nato je signal ugasnil. Dva tedna kasneje je spet oživel – v pristanišču Salalah v Omanu. Zadnjič se je javil iz mesta Larkana v Pakistanu, kjer so nahrbtnik najverjetneje prodali za nekaj dolarjev.

NOVEMBER 2018

Huda okvara slovenskega zdravstvenega sistema

Baklofenska črpalka, ki jo Blaž nosi vstavljeno pod kožo, je dvakrat v petih letih prenehala delovati. Obakrat zaradi korozije. Njegov oče za bolnišnico, kjer so Blažu dvakrat rešili življenje, ne najde žal besede. Drugače je s proizvajalcem medicinskega pripomočka: razmišljal je že o tožbi. O desetletju hudih zapletov zaradi naprave, kakršno ima sin, in odpoklicih tega pripomočka v drugih državah je izvedel od novinarjev Oštra, ki so sodelovali v mednarodnem novinarskem projektu Operacija Vsadki.

Novinarsko preiskovanje je pokazalo, da večino novih izdelkov v Evropi proizvajalci predstavijo kot novejšo različico obstoječih, zato se preverja le njihova tehnična ustreznost s predpisi. 'Preizkusi' se opravijo med dejansko uporabo pri pacientih.

Mnogi ameriški pripomočki pridobijo evropski certifikat o skladnosti prej kot ameriškega, zato veliki proizvajalci po oznako CE radi 'romajo' v Evropo. Vsi medicinski pripomočki, ki so jih preiskovali novinarji projekta in so pridobili certifikat v Evropi prej kot v ZDA, so bili pozneje odpoklicani, njihovo proizvodnjo pa so ustavili.

JUNIJ 2020

Večina mladih v duševni stiski pomoči ne dobi pravočasno

NAGRADA

Študentka Ana je na samomor pomislila, kadar se je počutila neprijetno. Pogosto jo je stiskalo v prsih. Ponoči jo je dušilo. Videla in slišala je ljudi, ki jih ni bilo. Tudi po teden dni skoraj ni vstala iz postelje. Vse to je doživljala pred leti, medtem ko je kar devet mesecev čakala na prvi pregled pri kliničnem psihologu zaradi depresije.

Epidemija covid-19 bo čakalne dobe pri specialistih podaljšala, so v začetku leta 2020 pojasnili na nacionalnem inštitutu za javno zdravje. Toda že pred epidemijo je bila pot do prvega pogovora s strokovnjakom za zdravljenje duševnih motenj v javni zdravstveni mreži za večino mladih, ki potrebujejo pomoč, predolga.

Pri skoraj dveh tretjinah pacientov, starih od 15 do 29 let, so bile čakalne dobe daljše od najdaljših dopustnih, je pokazala Oštrova analiza podatkov NIJZ. Celotno število pacientov z napotnico »zelo hitro« so na pregled čakali veliko dlje, kot je dopustno po predpisih.

IZPOSTAVLJENE ZGODBE

DECEMBER 2019

Poslance izobražujejo tudi povezana podjetja

Državni zbor za izobraževanje poslancev vsako leto nameni 800 evrov na člana posamezne poslanske skupine. Od leta 2009 do septembra 2019 je parlament za to porabil dobrih 575 tisoč evrov.

Najmanj enajst izvajalcev izobraževanj je bilo tako ali drugače povezanih s politično stranko, katere poslance so izobraževali, je pokazala Oštrova analiza podatkov o izobraževalnih izdatkih poslanskih skupin v obdobju od leta 2009 do septembra 2019. V nekaterih primerih so imele pogodbe za precej visoke zneske precej kratke izvedbene roke.

Največji »zaslužkar« med izvajalci izobraževanj je bilo podjetje Candor-Dominko, ki je z državnim zborom sklenilo 73 pogodb o učenju tujih jezikov za poslansko skupino SDS v skupni vrednosti nekaj manj kot 73.000 evrov. Direktorica Mirjam Dominko je tudi lokalna predstavnik stranke SDS na Vrhniki.

Podjetje Nova obzorja, ki med drugim izdaja tednik Demokracija, je v letih 2017 in 2018 za izobraževanje poslancev SDS prejelo 45.685 evrov. Od leta 1999 je sicer v delni lasti SDS.

Po prejemu novinarskih vprašanj Oštra je komisija za preprečevanje korupcije leta 2019 pregledala dokumentacijo o izobraževanju poslancev SDS prek povezane pravne osebe, a ni ugotovila kršitev določb o nasprotju interesov in prepovedi oziroma omejitev poslovanja.

Javna poraba

Foto: Tamino Petelinšek/STA

“

»Ni sprejemljivo, da lahko izobraževanje izvaja skoraj vsak, tudi fizične osebe in izvajalci brez strokovnega znanja.«

Drago Zajc, FDV

So pa ugotovili sum prikritega financiranja političnih strank. Ker je za to področje pristojno računsko sodišče, mu je komisija posredovala prijavo.

Poslanec Zaresa in Pozitivne Slovenije pa je pred dobrim desetletjem izobraževal inštitut Novum, kjer so bili po podatkih arhivskih spletnih strani inštituta udeleženi tudi poslanci teh strank. Novum je za štiri pogodbe prejel 40.000 evrov.

Možnost izobraževanja je pomembna za kakovostno in pravočasno delo poslancev, je za Oštro poudaril Drago Zajc, profesor politologije na fakulteti za družbene vede. Vendar »ni sprejemljivo, da lahko izobraževanje izvaja skoraj vsak, tudi fizične osebe in izvajalci brez strokovnega znanja«.

APRIL 2022

Podjetje državnega nadzornika sumijo zlorabe turističnih bonov

Mojca in njena nepokretna hči sta poleti 2020, ko so prebivalci Slovenije dopustovali na račun turističnih bonov, ostali doma. Tam ju je obiskal predstavnik podjetja Zymzo in ju poskušal prepričati, da lahko »dobita denar, unovčita bon in nikamor ne gresta«.

V zameno za bon je vsaki obljubil 50 evrov nagrade, je v odločbi iz januarja 2021 ugotavljal tržni inšpektorat. Ugotovili so, da je Zymzo protizakonito poskušal unovčiti turistična bona Mojce in njene hčere v vrednosti 400 evrov, čeprav nista izkoristili turističnih zmogljivosti.

Zymzo, ki odločbo izpodbija na sodišču, je v solastništvu Jureta Sokliča, član nadzornega sveta v državnem podjetju Gen energija. Po izteku mandata Roberta Goloba na čelu podjetja Gen-I je veljal tudi za enega od dveh morebitnih kandidatov za vodenje Gen-I, vendar pri tem ni bil uspešen.

Soklič ima sicer več podjetniških želez v ognju. Na Oštru smo poleg slovenskih našli še druga podjetja, v katerih je bil ali je še udeležen, in sicer na Malti, v Švici, Estoniji, pa tudi na Britanskih Deviških otokih.

Sodeč po seznamu podjetij, za katera velja omejitev poslovanja z Gen energijo, pa Soklič družbi ni prijavil tujih podjetij, v katerih je bil udeležen.

DECEMBER 2022

Kako je častni konzul Slovenije v Trinidadu pomagal Cambridge Analytici

Kampanja Do so!, ki je spodbujala upornišvo proti politiki z apolitično držo, se je v trinidadskem predvolilnem obdobju med mladimi dobro prijela. Postala je tudi razvpita. Njen namen je bil odvrniti Trinidadčane afriškega rodu od glasovanja. Naročnica kampanje, stranka UNC, je bila namreč bolj priljubljena med Trinidadčani indijskega rodu.

Kampanjo je vodila družba SCL, predhodnica podjetja za volilni inženiring Cambridge Analytica, ki je Donaldu Trumpu s spletnim volilnim inženiringom pomagalo do zmage na predsedniških volitvah leta 2016. Pomembno vlogo v trinidadski kampanji je odigral odvetnik Om Lalla, slovenski častni konzul v tej državi.

Kot kažejo razkritja Oštra in OCCRP, je kampanjo financiral nekdanji podpredsednik Fife Jack Warner, ki se trenutno bori proti izročitvi Združenim državam Amerike zaradi obtožb o korupciji. Med drugim mu očitajo prejem 5 milijonov dolarjev podkupnine, da bi Rusija leta

Foto: Andrea De Silva/Reuters/Alamy Stock Photo

2018 gostila svetovno prvenstvo v nogometu. Trinidske volitve leta 2010 so bile v marsičem kritične, saj je bil tedanji predsednik vlade po treh mandatih ranljiv. Vloga SCL je bila »resnično strašljiva«, pravi Emma Briant, raziskovalka na britanskem kolidžu Bard, kjer preučuje informacijsko bojevanje in propagando. V trinidadski politiki »obstaja rasno ločevanje, vsakdo pa se lahko odloči, ali bo igral na to karto ali našel kaj drugega«, je pojasnila.

Slovenski častni konzul Om Lalla je imel leta 2010 v kampanji Do so! vlogo Warnerjevega predstavnika za dogovore s SCL. Urejal je plačila in sestanke, kažejo dokumenti, ki sta jih pridobila Oštra in OCCRP, med njimi so e-sporočila, projektni proračuni, dogovori in podobno.

MAREC 2021

Izraelski proizvajalec orodij za prisluškovanje se predstavi Janši

To je začetek čudovitega prijateljstva,« je ob uradnem obisku Janeza Janše v Izraelu dejal tedanji izraelski premier Benjamin Netanjahu. Janša je obljubil, da bo Slovenija kot predsedujoča svetu EU med prioritete uvrstila kibernetsko varnost.

Dan prej se je Janša srečal z izraelskimi gospodarstveniki, tudi s predstavnikom podjetja NSO, ki proizvaja programsko orodje Pegasus za sledenje mobilni komunikaciji. Strokovnjaki za računalniško varnost so njegove sledi odkrili na napravah novinarjev, aktivistov, zdravnikov in odvetnikov.

Že spomladi 2020 se je član upravnega odbora skupine NSO oglasil tudi pri ministru Zdravku Počivalšku. Prišel je sicer v imenu enega od njenih družbenikov, družbe Novalpina Capital.

FEBRUAR 2023

Madžarska kupila nepremičnine v Lendavi brez vednosti Slovenije

V več kot sto let stari meščanski hiši v središču Lendave je krovna organizacija madžarske manjšine v Sloveniji lani dobila nove prostore. Nepremičnine na tem naslovu je leta 2019 kupilo madžarsko zunanje ministrstvo in jim jih lani predalo v brezplačno uporabo.

Toda tuja država lahko kupi slovensko nepremičnino le, če predloži potrdilo, ki ga izda slovensko zunanje ministrstvo. Tega madžarsko zunanje ministrstvo ni pridobilo, slovensko ministrstvo za zunanje in evropske zadeve pa je za madžarski nakup izvedelo, ko je prejelo novinarska vprašanja Oštra.

Poslansko pisarno je na isti naslov preselil poslanec Ferenc Horváth. Najemnino zanjo plačuje državni zbor – tudi tam so o madžarskem lastništvu prostorov, ki jih plačujejo, izvedeli od Oštra.

RAZKRINKAVANJE.SI

Inkubator za bodoče preiskovalne novinarje

Ekipe Oštra je maja 2019 zagnala projekt za preverjanje verodostojnosti javnih vsebin Razkrinkavanje.si. Od takrat je preverila več kot 470 medijskih izjav in vsebin. Z opozarjanjem na primere slabe medijske prakse, kot so napake, prepisovanje, manipulacije, neustrezna argumentacija, vdiranje oglaševalskih vsebin v novinarske prispevke in seveda lažne novice, prispevamo k dvigu kakovosti medijskih vsebin in ščitimo dobro novinarstvo.

Razkrinkavanje.si je tudi inkubator za preiskovalne novinarje. Študenti in mladi novinarji, ki se pridružijo Oštru, se najprej preizkusijo pri preverjanju medijskih vsebin ali izjav nosilcev družbene moči in vpliva. Ob kritični presoji medijskih izjav in vsebin se učijo veščin preiskovalnega in podatkovnega novinarstva, spoznavajo digitalna orodja, ki jih potrebujejo pri svojem delu, in se učijo pravilno brati baze podatkov. Ko se pri tem izkažejo, jih uredništvo zlagoma vključi v preiskovalni del Oštra.

Vsak »razkrinek« gre pred objavo skozi temeljit uredniški proces, tako namreč zagotovimo, da so prispevki skladni z najvišjimi profesionalnimi standardi. Po prepričanju uredništva je to ključno za povrnitev zaupanja javnosti v novinarstvo in medije.

V Oštrovem inkubatorju se je v skoraj štirih letih usposabljal že 13 mladih novinarjev. Nekateri so ostali na Oštru, drugi so, opremljeni z znanjem, odšli v druge medije, tretji so nadaljevali študij.

Lani, v supervolilnem letu, je ekipa uvedla novost – Razkrinkavanje v živo, ki jo je izvajala med predvolilnimi televizijskimi soočenji. Ugotovitve je objavljala na družbenih omrežjih, nato pa v 24 urah tudi v zbirni analizi. O trojnih volitvah in trojnem referendumu je Razkrinkavanje.si objavilo 36 razkrinkov in 53 razkrinkov v živo.

Visoki standardi dela so novembra 2020 Oštru zagotovili mesto med verificiranimi podpisniki kodeksa mednarodne mreže za preverjanje dejstev IFCN. Od oktobra 2021 je član evropskega observatorija za digitalne medije, od letos pa tudi jadranskega observatorija za digitalne medije. Prav tako je eden izmed ustanovnih članov balkanske mreže za preverjanje verodostojnosti medijskih vsebin See Check.

Divje zveri so se ujele v mrežo politikov

Portal Nova24tv.si je poročal, da so v Sloveniji težave z divjimi zvermi in škoda, ki jo povzročijo, iz leta v leto večji problem. Pri tem so se sklicevali na sklic seje dveh parlamentarnih odborov, za kmetijstvo in infrastrukturo, ki jo je zahtevala stranka SDS.

Število medvedov in volkov na območju Slovenije se res povečuje, a se škoda zaradi njih zmanjšuje. Neposredne povezave med velikostjo populacije volka in medveda ter povzročeno škodo zato ni.

Trditev je **pristranska**, saj je portal v svojem prispevku pristransko prenašal sporočilo stranke SDS.

JUNIJ 2019

Dostavljaivec hrane iz Pavie ni italijanski ničti pacient

Portal Nova24tv.si je poročal, da je »pacient nič«, ki naj bi v Italiji povzročil epidemijo novega koronavirusa, pakistanski migrant. Ob prispevku je objavil fotomontažo dveh fotografij, ki s koronavirusom ni neposredno povezana.

Fotografija kolesarja, ki so jo objavili, je last italijanske tiskovne agencije Ansa, kjer so pojasnili, da je arhivirana pod ključno besedo »kolesarji« in ne pod besedo »migranti«. Druga fotografija na fotomontaži prikazuje vhod v kitajsko restavracijo, v kateri naj bi delal domnevni pakistanski migrant, toda dejansko gre za kitajsko restavracijo Shanghai v mestu Lecce na jugu Italije, ki je od Pavie oddaljeno več kot tisoč kilometrov.

Objava je **lažna**.

MAREC 2020

S fotografije »rumenih jopičev« izbrisano ime neonacistične znamke oblačil

Portal E-maribor.si je v prispevku uporabil fotografijo s provladnega shoda, ki je »dopolnil« alternativno proslavo pred dnevom državnosti na Prešernovem trgu. Kot so dejali, so jo pridobili na facebook strani »rumenih jopičev«.

Analiza je pokazala, da so z rokava enega izmed protestnikov izbrisali napis »Thor Steinar«. To je znamka oblačil, priljubljena med pripadniki neonacističnega gibanja.

Objava je bila **manipulativna**.

JULIJ 2020

Svoboda medijev po ključnem indeksu najbolj padla med prvo Janševo vlado

Takratni predsednik vlade Janez Janša je na seji državnega zbora dejal, da se je Slovenija na »ključni mednarodni lestvici, ki meri svobodo medijev«, uvrstila najvišje prav v času njegovega prvega mandata.

Slovenija se je sicer leta 2005, ko je Janša prvič vodil vlado, po indeksu svobode medijev organizacije Novinarji brez meja resda uvrstila na deveto mesto, toda organizacija svobodo medijev ocenjuje na podlagi dogodkov v letu pred objavo indeksa. Najboljša uvrstitev Slovenije torej ni posledica razmer, ki jih je ustvarila Janševa vlada, temveč njena predhodnica.

Leta 2007, ko so v organizaciji ocenjevali drugo leto Janševega mandata, je Slovenija na lestvici nazadovala za enajst mest, na 20. mesto. Kot je za Razkrinkavanje.si pojasnil Pavol Szalai iz organizacije Novinarji brez meja, je bil padec posledica ravnanja Janševe vlade, denimo pritiskov na uredništva, cenzure in kadrovskih menjav.

Izjava je **manipulativna**.

JULIJ 2020

Stopnji smrtnosti zaradi gripe in covid-19 sta neprimerljivi

Televizijski voditelj Marko Potrč je na svojem facebook profilu trdil, da covid-19 povprečno zdravi ljudi ne ogroža nič bolj kot podobni virusi, ki jih poznamo že od nekdaj, denimo gripa.

Na podlagi pogovorov s strokovnjaki za infektologijo in mikrobiologijo je Razkrinkavanje.si ugotovilo, da izraz »povprečno zdrav« v medicini ne obstaja. Prav tako je bila po razpoložljivih podatkih stopnja smrtnosti zaradi covid-19 v primerjavi z gripo petkrat večja, zato Potrčeva trditev **ni držala**.

SEPTEMBER 2020

Prispevek v Demokraciji z naslovom Presežki 5 ni satira

Takratni odgovorni urednik Demokracije Jože Biščak je v komentarju Jaz, rasist 3.0 na spletnem portalu Demokracija.si trdil, da je šlo v prispevku Aleksandra Škorca z naslovom Presežki 5, ki ga je objavil tednik, za »alegorično satiro«. Komentar je napisal v odziv na poročanje medijev, da je besedilo rasistično.

Marko Juvan, profesor z inštituta za slovensko literaturo in literarne vede, je dejal, da bi bilo besedilo Presežki 5 lahko satira, če bi avtor z njim menil nasprotno od tega, kar je objavil, in bi v resnici zagovarjal multikulturalizem, demokratične vrednote in odprtost do drugače mislečih.

Tudi Marko Milosavljevič, profesor novinarstva na fakulteti za družbene vede, je menil, da Presežki 5 niso satira, saj je besedilo skladno s siceršnjim izrazoslovjem in svetovnim nazorom prispevkov v Demokraciji, to je z razširjanjem besedil in vizualnega gradiva z elementi sovražnega govora.

Trditev **ne drži**.

DECEMBER 2020

STA Ukomu ni dolžna predati vseh dokumentov o poslovanju

Takratni direktor vladnega urada za komuniciranje Uroš Urbanija je dejal, da ima družbenik STA pravico do vpogleda v »praktično vse dokumente poslovanja«.

Takratna odvetnica Nataša Pirc Musar je za Razkrinkavanje.si pojasnila, da ima družbenik resda pravico do vpogleda v celotno dokumentacijo o poslovanju družbe, vendar je v primeru STA treba upoštevati tudi specifični status nacionalne tiskovne agencije, kot ga določa zakon o STA.

Po mnenju Saše Preliča, profesorja na mariborski pravni fakulteti, je vlada upravičena do vseh dokumentov, ki se nanašajo na premoženje družbe in vodenje poslov, toda Ukom mora za pridobitev informacij o poslovanju izkazati upravičen pravni interes.

Trditev **ne drži**.

DECEMBER 2020

Lažna zdravnica trži neregistrirano zdravilo

Na več spletnih mestih, med drugim na si2.clavosan.cc in majamigo.com, so neznani avtorji oglaševali domnevno zdravilo proti glivicam clavosan. Oglas je bil zasnovan kot intervju s »specialistko na ljubljanski območni dermatološki kliniki« Pavlo Rajher.

Z ljubljanskega kliničnega centra so sporočili, da oseba z imenom Pavla Rajher tam ni zaposlena in je ni med dermatologi v Sloveniji. Poleg tega osebe s takim imenom po podatkih statističnega urada ni med prebivalci Slovenije.

Spletno orodje za preverjanje izvora fotografij TinEye je pokazalo, da je bila za njen portret uporabljena fotografija zdravnice z ene izmed platform za nakup ilustrativnih fotografij.

Trditev je **lažna**.

MAJ 2022

Druge nevladne organizacije gasilcem ne odvzemajo javnih sredstev

Na Novi24tv.si so trdili, da nekatere nevladne organizacije gasilcem »pobirajo« denar.

Poveljnik gasilske zveze Franci Petek je pojasnil, da so glavni vir financiranja gasilskih nevladnih organizacij občine. Po podatkih Erarja je 31 gasilskih nevladnih organizacij, ki so od leta 2018 do konca julija 2022 dobile več kot milijon evrov javnih sredstev, tri četrtine teh sredstev prejelo od občin.

Direktor centra za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij Goran Forbici je pojasnil, da se gasilske nevladne organizacije običajno prijavljajo na razpise ministrstva za obrambo, kulturne pa na razpise ministrstva za kulturo.

Trditev portala, da Danes je nov dan, sindikat Mladi plus in Mirovni inštitut »pobirajo« denar gasilskim nevladnim organizacijam, **ne drži**.

AVGUST 2022

Družbe v ameriški lasti niso kupile tretjine obdelovalne zemlje v Ukrajini

Portal tednika Kmečki glas je objavil prispevek, v katerem so se sklicevali na portal Australian National Review. Ta je poročal, da so ameriški multinacionalni Cargill in DuPont ter Monsanto, nemško-avstralska družba v lasti ameriškega kapitala, od julija lani v Ukrajini kupili tretjino vseh kmetijskih zemljišč.

Toda tuja podjetja po ukrajinski zakonodaji ne smejo kupiti tamkajšnjih kmetijskih zemljišč. Izjema so tuje fizične osebe, če njihov nakup potrjuje državljani na referendumu.

V neodvisni podatkovni bazi Land Matrix o obsežnih nakupih in najemih zemljišč v državah z nizkimi in srednjimi prihodki Cargilla, DuPonta in Monsanto ni med podjetji, ki so od sprejetja zakona 1. julija lani do danes kupila ali najela zemljišča v Ukrajini.

Trditev **ne drži**.

AVGUST 2022

TUŠIRANKE

Tuširanka je rubrika na Oštru.si, v kateri prostor, namenjen besedi, odstopamo sliki.

Tuširanka je risba s tušem, v naši rubriki pa so to likovni komentarji, ki so kritično ogledalo aktualnih dogodkov. Včasih izzovejo smeh, tudi kisel, včasih delujejo kot mrzel tuš. Za tiste, ki jim nastavljajo ogledalo. Za vse nas. Za družbo.

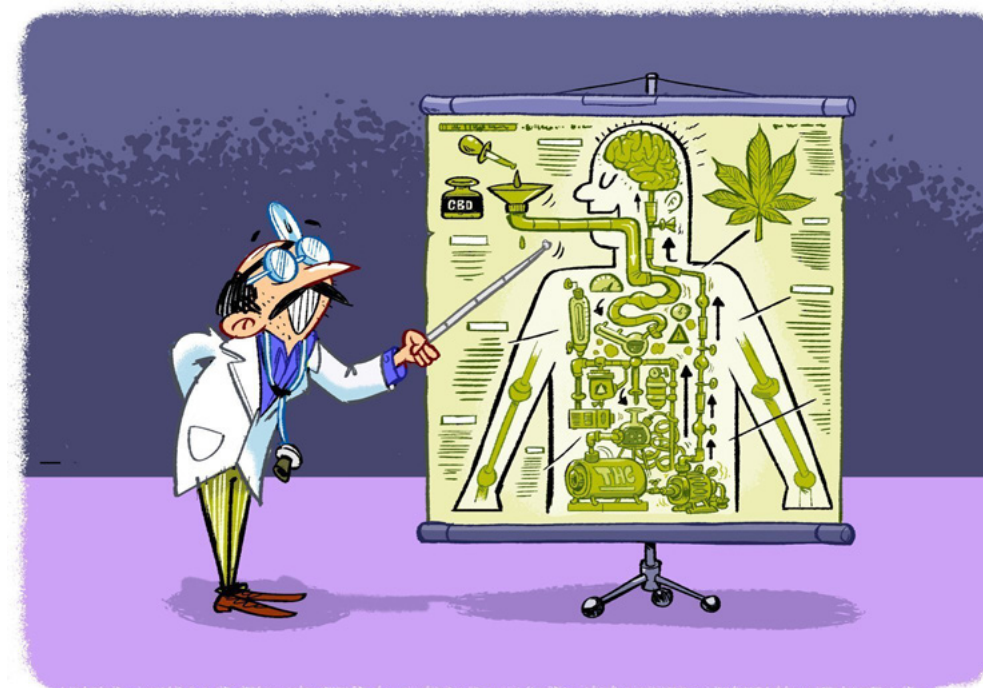
Tuširanka ilustracijo postavlja nad besedo, hkrati pa nadgrajuje žanr komentarja in poskuša načela tradicionalne časopisne karikature udomačiti v digitalnem svetu.

Z Oštrim so sodelovali ali še sodelujejo ilustratorji Matej De Cecco, Istvan David, Milanka Fabjančič, Samira Kentrić, David Krančan in Izar Lunaček. Največkrat komentirajo razkrinke, občasno pa tudi preiskovalne zgodbe.

Tovarna THC

Matej De Cecco
november 2019

Tuširanka komentira trditev Milana Kreka z nacionalnega inštituta za javno zdravje, da se kanabinoidna substanca CBD v telesu spremeni v THC, vendar je takšna pretvorba možna le v laboratoriju pod posebnimi pogoji, ne pa v človeškem ali živalskem telesu.

Vsi Uber zaposleni

Izar Lunaček
maj 2021

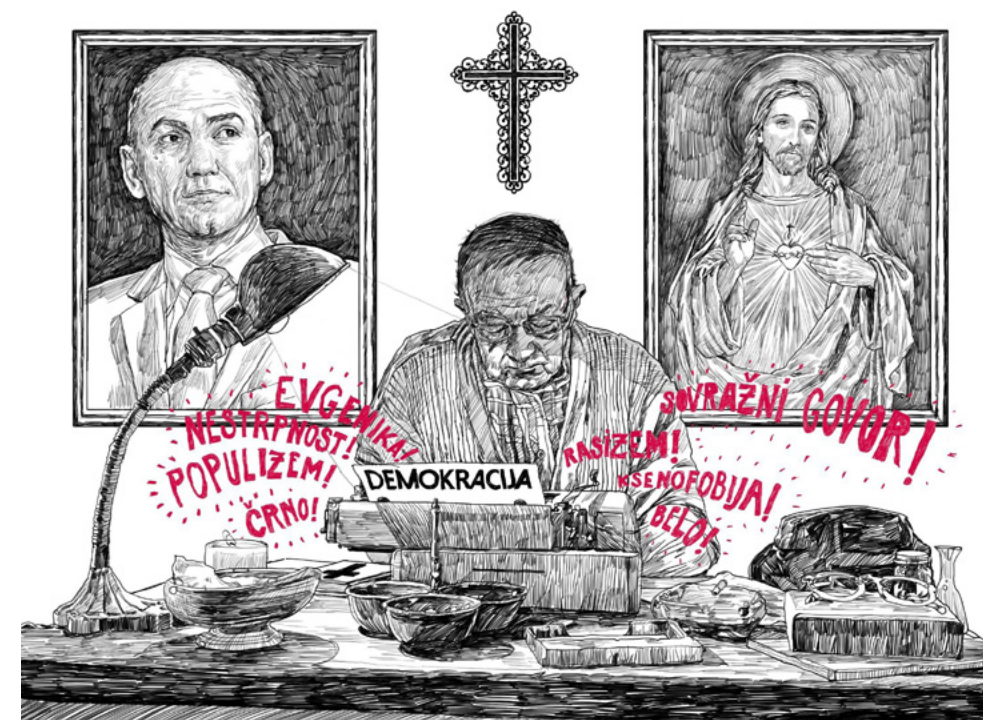
Tuširanka komentira netočno izjavo nekdanjega ministra za infrastrukturo Jerneja Vrtočca, da b o sklepanje delovnih razmerij z vozniki Uberja omejilo delo na črno. Toda upravljalci elektronskih platform za prevoze voznikov ne zaposlijo neposredno.

Škofjeloški satirikon

Istvan David
december 2020

Tuširanka komentira netočno trditev takratnega odgovornega urednika tednika Demokracija, da kolumna Aleksandra Škorca z naslovom Presežki 5 ni bila rasistična, temveč »alegorična satira«. Toda strokovnjak je opozoril, da analiza tega in drugih Škorčevih besedil kaže nasprotovanje multikulturalizmu, demokratični odprtosti do tujcev in drugače mislečih.

TUŠIRANKE

Zlovešča palčka

Milanka Fabjančič

junij 2021

Tuširanka komentira izjavo ustavnega pravnika Andraža Terška o testih na koronavirus, ki naj ne bi bili namenjeni diagnostiki. Toda pri tem je izkrivil znanstvene ugotovitve o metodi PCR.

Naložba v prihodnost

Samira Kentrić

avgust 2021

Tuširanka komentira netočno navedbo nekdanje ministrice Simone Kustec, da država desetletje ni namenila niti evra za sofinanciranje investicij v vrtce in osnovne šole. Ministrstvo za izobraževanje je namreč v navedenem obdobju za te naložbe porabilo 50,3 milijona evrov.

Hvala za rože

David Krančan

maj 2022

Tuširanka komentira manipulativni odziv vodstva RTV Slovenija ob napovedani stavki novinarskih sindikatov, da so že začeli s pogovorom za dvig plač najnižje plačanih zaposlenih. To je bila namreč le ena izmed petih staskovnih zahtev; glavna je bila zahteva po avtonomnosti.

Strah pred empatijo

Izar Lunaček

maj 2019

Tuširanka komentira domnevo v naslovu prispevka tednika Demokracija, da je v Sloveniji zaradi ebole umrl pacient, več pa jih je bilo okuženih; vsi s krvjo migranta. Vendar zaradi ebole v Sloveniji ni nihče umrl, na inštitutu za javno zdravje pa so še dejali, da je nična verjetnost, da bi begunci v Slovenijo prinesli ebolo ali druge hemoragične mrzlice.

OBLJUBA DELA DOLG

Politiki glasove volivcev potrebujejo le vsaka štiri leta, po volitvah pa se konkretne obljube o povečanju blaginje, izboljšanju javnih storitev in vladavini prava pogosto izgubijo v 24-urnem novičarskem ciklu. Da bi naslovili krizo politične odgovornosti, smo v sodelovanju z inštitutom Danes je nov dan razvili spletno platformo Obljuba dela dolg, na kateri lahko javnost spremlja napredek pri izpolnjevanju političnih obljub vsakokratne koalicije.

V mandatu prejšnje vlade smo spremljali 51 zavez, ki so jih takratne vladajoče stranke v koalicijski pogodbi opisale dovolj konkretno, da je bilo napredek mogoče ugotavljati na podlagi jasnih kriterijev. Do konca mandata so jih izpolnile tretjino, je pokazala naša analiza. Najbolj so spoštovale zaveze na področju pokojnin, prelomile pa so denimo vse obljube na področju stanovanjske politike.

Po nastopu aktualne vlade smo iz njene koalicijske pogodbe najprej izbrali tiste zaveze, ki zadevajo najpomembnejše družbene probleme, nato pa smo s spletno anketo zbrali mnenja civilnodružbenih organizacij in predstavnikov javnosti o prednostnih zavezah. Končni izbor 33 obljub smo začeli javno spremljati septembra lani.

Ilustracija **Jasmina Ploštajner**

MEDNARODNO SODELOVANJE

Oštro redno sodeluje v regionalnih in mednarodnih preiskovalnih projektih. Nekateri so imeli globalni vpliv in širok odmev, poželi pa so tudi ekipne mednarodne novinarske nagrade.

Pandorini dokumenti

V mednarodni novinarski preiskavi, ki jo je koordiniral mednarodni konzorcij preiskovalnih novinarjev (ICIJ), so novinarji več kot leto dni analizirali 11,9 milijona dokumentov registracijskih družb, ki v davčnih oazah ustanavljajo in upravljajo slamnata podjetja za svoje stranke. Novinarji Oštra so pregledali okrog 9000 dokumentov in v njih med drugim našli posle večjega števila oseb, povezanih z davčnim svetovalcem Rokom Snežičem.

FinCEN Files

Ameriški spletni medij BuzzFeed News je z mednarodnim konzorcijem preiskovalnih novinarjev in mediji v 88 državah delil več tisoč dokumentov ameriškega urada za preprečevanje finančnega kriminala (Fincen). Novinarji Oštra so v dokumentih odkrili, kako je prek osebnih računov podjetnika Darka Horvata in povezanih podjetij steklo 48,2 milijona dolarjev.

Operacija Vsadki

V okviru svetovnega preiskovalnega novinarskega projekta Operacija Vsadki so novinarji Oštra ugotovili, da tudi slovenskim pacientom predpisujejo medicinske pripomočke z najvišjo stopnjo tveganja za uporabnika, ki so bili na evropskem trgu sproščeni v prodajo, čeprav večinoma niso bili preizkušeni na ljudeh. Prav tako so predstavili več osebnih zgodb uporabnikov medicinskih pripomočkov.

Panamski dokumenti, 2.0

Nova pošiljka panamskih dokumentov je leta 2018 naplavila še nekaj Slovencev, med njimi Dejana Šurbeka, znanega v svetu erotike, bančništva in igralništva. Novinarji Oštra so še razkrili, kako je pri domnevni kraji identitete inšpektorja agencije za zdravila in medicinske pripomočke sodeloval direktor kitajskega poslovnega partnerja Krke.

Tovarna goljufij

V mednarodni novinarski preiskavi so novinarji razkrili mrežo kriminalcev, ki je iz klicnih centrov v Ukrajini, Albaniji in Gruziji prek lažnih spletnih naložb in kriptonaložb goljufala ljudi po vsem svetu. Prevaranih je bilo najmanj 25 Slovencev. Evropski organi pregona so dve leti pozneje začeli koordinirano akcijo proti več sto osumljencem.

29leaks

Novinarji so analizirali dokumente britanskega registracijskega podjetja Formations House. Oštrovi novinarji so odkrili, kako je slovensko-hrvaška združba prek Nemčije in Slovenije na Hrvaško uvažala luksuzne avtomobile in utajila najmanj dva milijona evrov davka.

MEDNARODNO MREŽENJE

April
2018

članstvo v mednarodni mreži za preiskovanje organiziranega kriminala in korupcije OCCRP

April
2020

članstvo v svetovni mreži za preiskovalno novinarstvo GIJN

Junij
2021

ustanovitev Oštra na Hrvaškem

November
2021

članstvo v mreži Reference

Avgust
2022

sodelovanje pri oblikovanju kodeksa evropske mreže za standarde preverjanja dejstev EFCSN

November
2022

članstvo v svetovnem forumu za razvoj medijev GFMD

Maj
2019

članstvo v regionalni mreži za preverjanje verodostojnosti informacij SEE Check

November
2020

verificirani podpisniki kodeksa IFCN, oddelka medijske organizacije Poynter Institute

September
2021

članstvo Razkrinkavanja.si v evropskem observatoriju za digitalne medije EDMO

Maj
2022

sodelovanje z družbo Meta v boju proti širjenju dezinformacij

September
2022

ustanoviteljica Oštra postane članica mednarodnega svetovalnega odbora Access Info Europe

NAGRADE IN PRIZNANJA

2022

Pohvala porote Društva novinarjev Slovenije za izstopajoče novinarske dosežke za projekt [Smetosled](#).

Zlato priznanje *The Shorty Impact Award* za projekt [Sledilnik ruskega premoženja](#), pri katerem je sodeloval tudi Oštro.

Panamski dokumenti, pri katerih je sodelovala tudi ustanoviteljica Oštra, izbrani za novinarsko preiskavo desetletja.

2021

Projekt *FinCEN Files*, pri katerem je sodeloval tudi Oštro, v finalnem izboru za Pulitzerjevo nagrado.

Projekta *The Troika Laundromat in Fraud Factory*, pri katerih je sodeloval Oštro, ter *The Daphne Project*, pri katerem je sodelovala ustanoviteljica Oštra, dobijo nagrado *#IJ4EU Impact Award*.

2020

Nagrada Društva novinarjev Slovenije za dosežke mladih novinarjev gre novinarki Oštra Katarini Bulatović za zgodbo o duševnem zdravju mladih.

Nagrada *Sigma Award* za projekt *The Troika Laundromat*, pri katerem je sodeloval tudi Oštro.

2019

Nagrada *Global Shining Light Award* mednarodni novinarski organizaciji OCCRP za projekt Azerbajdžanska pralnica, pri katerem je sodelovala ustanoviteljica Oštra Anuška Delić.

DELAVNICE IN PREDSTAVITVE

2023

Fakulteta za družbene vede, Ljubljana Preiskovalno novinarstvo

Transparency International Slovenia in Oštro, Ljubljana SLAPP tožbe v Sloveniji

Društvo novinarjev Slovenije, Celje Dostop do informacij javnega značaja

Oštro, Ljubljana Študijski obisk makedonskih novinarjev

2022

RightsCon 2022, splet Usposabljanje bodočih preiskovalnih novinarjev

Data Harvest, Mechelen (Belgija) Delo preiskovalnih urednikov; obdelava in analiza podatkov

Predstavnštvo Evropske komisije v Sloveniji, Ljubljana Razprava o informacijski vojni

Festival Naprej/Forward, Ljubljana Spremljanje izpolnjevanja političnih obljub

Dobre Noviny, Refresher, Denik Referendum, splet Digitalna varnost

The Pulitzer Center, splet Projekt Smetosled

STA, Ljubljana Digitalna varnost

Dun & Bradstreet, Ljubljana Delo preiskovalnih novinarjev

EDMO disinformation camp, Zadar (Hrvaška) Preverjanje verodostojnosti informacij

ŠOLT, Ljubljana Preverjanje verodostojnosti informacij

Fakulteta za družbene vede, Ljubljana Preverjanje verodostojnosti informacij

Kongres Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, splet Preverjanje verodostojnosti informacij

2021

Fakulteta za družbene vede, Ljubljana Preverjanje verodostojnosti informacij

Bisnode, Ljubljana Uporaba podatkovnih baz za preiskovanje

FOI Youth Project (Access Info Europe in Daphne Caruana Galizia Foundation), splet

Dostop do informacij javnega značaja

2020

DW, Köln (Nemčija) Preiskovalno novinarstvo

MoneyLab8, Ljubljana Davčne oaze

Radio Študent, Ljubljana Uporaba excela

Svet za regionalno sodelovanje, Skopje (Sev. Makedonija) Preverjanje verodostojnosti informacij

Dataharvest Digital, splet Trio delavnic o podatkovnem novinarstvu

SEE Check, splet Dezinformacije med epidemijo

2019

Elevate, Gradec (Avstrija) Panamski dokumenti

Data Harvest, Mechelen (Belgija) The MEPs Project, dostop do informacij javnega značaja v EU

Global Investigative Journalism Conference, Frankfurt (Nemčija) Oštro kot primer dobre prakse

Francosko veleposlaništvo v Zagrebu, Zagreb (Hrvaška) Preverjanje verodostojnosti informacij

26. bienale oblikovanja, Ljubljana Preverjanje verodostojnosti informacij

Svet za regionalno sodelovanje, Trst (Italija) Preverjanje verodostojnosti informacij

Državljan D, Ljubljana Preverjanje verodostojnosti informacij

Fakulteta za družbene vede, Ljubljana Preiskovalno novinarstvo

2018

Re:Publica, Berlin (Nemčija) The Daphne Project

Festival Naprej/Forward, Ljubljana Digitalna varnost za novinarje

Data Harvest, Mechelen (Belgija) Poučevanje podatkovnega novinarstva, neprofitni mediji, varnost dela v čezmejnih preiskavah

POGLED NAPREJ

V prvi petletki smo se šele dobro ogreli. Užili smo krajša obdobja finančne stabilnosti, ki so bila izvrstna za napredek ekipe, v občasnem relativnem miru pa smo se lahko ukvarjali s temami, ki smo jih v uredništvu že dalj časa načrtovali.

Doslej smo usposobili že dovolj novinarjev in urednikov, da lahko fokus preiskovalnega dela zdaj še bolj usmerimo v nacionalne teme. Teh je sicer vedno preveč, delovnih rok pa nikoli dovolj. Zato prav tako razmišljamo, da bi uredništvo v naslednji petletki krepili ne samo z mladimi upi, ampak tudi z bolj izkušenimi kolegi, ki si želijo posodobiti svoj arzenal novinarskih metod in orodij.

V prihodnje nas bodo še naprej zanimali kriminal, korupcija, okolje in škoda, ki jo povzroča porast iliberalnodemokratskih teženj v Sloveniji in njeni soseščini.

Ostali bomo zavezani javnemu interesu kot ključnemu vodilu pri uredniškem izboru tem za preiskovanje ali razkrinkavanje in Oštrovemu kodeksu, ki temelji na kodeksu slovenskih novinarjev, kodeksu IFCN in münchenski deklaraciji.

Želimo si, da bi slovenska javnost prepoznala in cenila kakovostno novinarstvo ter bolje razumela pomen, vlogo in zakonitosti neprofitnega medijskega sektorja. Zato bomo temu področju kontinuirano namenjali pozornost. V Sloveniji je neprofitni medijski sektor skorajda nerazvit, prostora za njegov razvoj je tako še precej.

Pod črto pa si želimo zlasti stabilnosti delovanja, ki je za neprofitni medij iz male države v EU težka naloga. Sredstva za osnovno delovanje, namenjena neprofitnemu medijskemu sektorju v EU, so na mednarodnem donatorskem trgu namreč redka, toliko bolj, kadar ne gre za najbolj problematične države, kot so višegrajske.

Objavljenih je vse več razpisov za izvajanje projektov, ne pa tudi za osnovno delovanje, torej za plače in neposredne stroške.

To pomeni, da se centri, kot je Oštro, ne morejo razvijati naprej. Nadaljnja diverzifikacija virov financiranja bo ena izmed Oštrovih ključnih nalog že na začetku prihajajoče petletke.

Upamo, da nam bo na tem področju uspelo povečati tudi delež financiranja v podpori bralcev, naših edinih delodajalcev.

LJUDJE

Člani uredništva ↻

Anuška Delič

ustanoviteljica, direktorica
in odgovorna urednica

Klara Škrinjar

urednica, novinarka

Maja Čakarić

urednica, novinarka

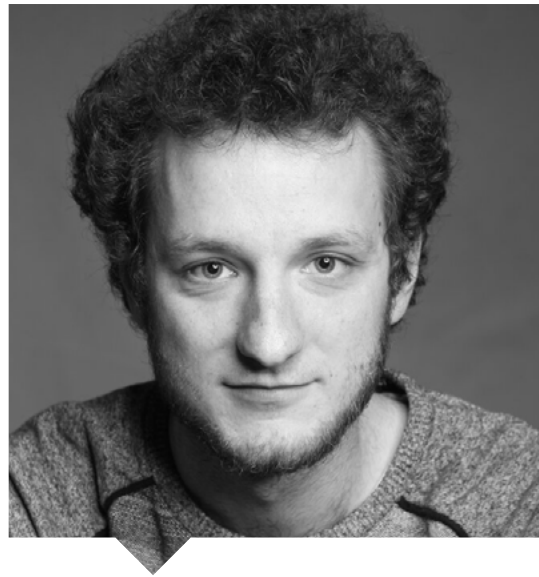
Katarina Bulatović

urednica Razkrinkavanja.si, novinarka

Žana Erznožnik

namestnica urednice
Razkrinkavanja.si, novinarka

Matej Zwitter

urednik, novinar

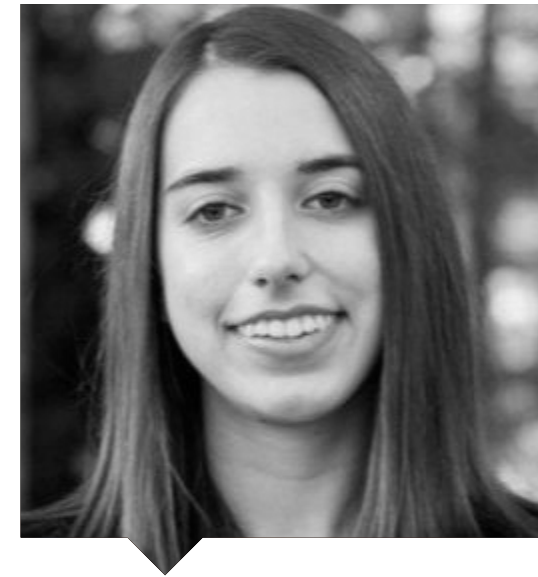
Samo Demšar

novinar

Petra Jerič

novinarka študentka

Nina Rozman

novinarka študentka

Matija Štrukelj

novinar študent

LJUDJE

Svet zavoda

Miranda Patručić

preiskovalna novinarka in
odgovorna urednica OCCRP

Nataša Briški

soustanoviteljica in direktorica
zavoda Metina lista

Nils Mulvad

partner in urednik pri medijski
družbi Kaas & Mulvad

Katarina Bulatović

urednica Razkrinkavanja.si, novinarka
(predstavnica zaposlenih)

Strokovni sveta zavoda

Mojca Pajnik

redna profesorica na Fakulteti za
družbene vede Univerze v Ljubljani

Marina Walker Guevara

izvršna urednica organizacije
The Pulitzer Center

Uprava

Katja Lenart

pomočnica direktorice

PODPORNIKI IN DONATORJI

Oštro se kot neprofitna medijska organizacija, organizirana kot zavod, financira iz sredstev, pridobljenih na javnih razpisih in pozivih, iz dejavnosti, prispevkov in donacij. Vsa pridobljena sredstva po plačilu stroškov namenimo nazaj v novinarstvo in za razvoj centra.

Oštro podatke o pridobljenih sredstvih, odhodkih zavoda in prihodkih iz dejavnosti javno objavlja na spletni strani o financiranju.

Oštro so doslej finančno podprli:

FINANČNO POROČILO 2018-2022

Javni razpisi in pozivi

Active Citizens Fund v Sloveniji	45.739 €
IJ4EU	36.585 €
European Journalism Center	25.000 €
Ministrstvo za kulturo	21.035 €
Predstavništvo Evropske komisije v RS	9.996 €
Fritt Ord (prek OCCRP)	7.600 \$
International Fact-Checking Network (prek Udruženje "Zašto ne")	5.520 €
The Pulitzer Center	5.473 €
Internews	4.000 \$
U.S. Embassy in Slovenia	3.000 \$
N-ost	2.700 €
Evropska komisija (prek Udruženje "Zašto ne")	2.590 €
German Marshall Fund (prek Investigace.cz)	1.945 €
Journalismfund.eu	1.650 €
Evropska unija, Sklad za notranjo varnost (prek Transparency International Slovenia)	1.500 €

Projektna podpora donatorskih organizacij

National Endowment for Democracy	59.304 \$
Rockefeller Brothers Fund (prek OCCRP)	26.450 \$

Donacije za osnovno delovanje

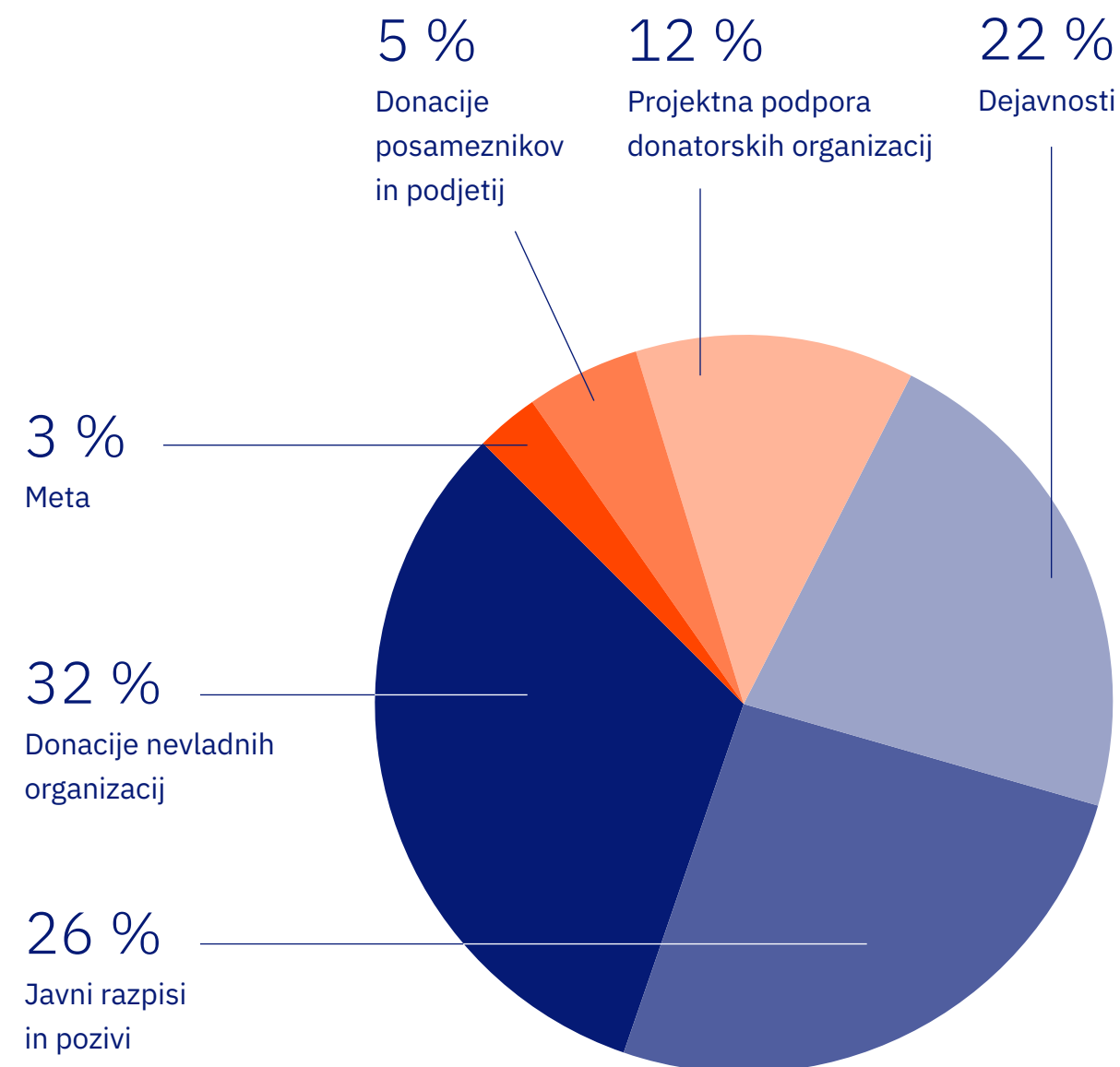
Posamezniki	12.846 €
Anne Avis (prek OCCRP)	15.000 \$
Ustanoviteljica	4.300 €
Podjetja	159 €
Open Society Foundations	205.000 \$
Journalism Development Network/OCCRP	30.000 \$

Meta (program za preverjanje dejstev na Facebooku) 21.600 \$

Dejavnost 150.272 €

Odhodki

577.351 €

Brez vas ni nas.

PODPRI OŠTRO

www.ostro.si/si/podpri-nas

Oštro 5 let

2023

© Oštro